

Nota voor Burgemeester en Wethouders

Team: Projecten, Realisatie en Ontwikkeling

Onderwerp:

Recreatiedruk en hondenoverlast in natuurgebied de Veenoordkolk & Teugse Kolk

Notagegevens

Bestuursorgaan : B-en-W 13-12-2022

Notanummer : 2022-1032

Datum : 13-12-2022

Programma : 03 - Leefomgeving

Portefeuillehouder : Wethouder Elferink,

Bijlage(n) : Natuurwaarden en recreatie Veenoord- en Teugse Kolk.pdf, Voorstel
zonering Veenoordkolk.docx

Parafering

08-12-2022: Wethouder07-12-2022: Programmamanager15-12-2022:

Programmamanager15-12-2022: Wethouder

Agendering

* 08-12-2022: Gemeentesecretaris/algemeen directeur

Definitieve akkoord

15-12-2022

B & W d.d.: 13-12-2022

Besluit

1. Een deel van het gebied rondom de Veenoordkolk en Teugse kolk voor wandelaars af te sluiten (zie plattegrond)
2. De raadsmededeling vast te stellen
3. De stukken aan te bieden aan de raad

De nota en het besluit openbaar te maken.

Inleiding

De Veenoordkolk en de Teugse kolk liggen in de uiterwaarden van de IJssel net ten zuidwesten van de stad Deventer. De plassen zijn in de jaren '70 ontstaan door grootschalige zandwinning in verband met de aanleg van de A1. Hierdoor is een mooi natuurgebied ontstaan. Het hele gebied is opengesteld voor wandelaars.

Na afronding van het project, is het beheer overgedragen aan de stichting IJssellandschap (tegen een beheervergoeding). Het eigendom ligt nog steeds bij de gemeente Deventer.

De inrichting is ecologisch gezien een groot succes. De Veenoordkolk en Teugse kolk worden op veel verschillende manieren gebruikt door vogels. Zo worden de eilanden die in de lente/zomer ontstaan bij laag water gebruikt door broedvogels.

Naast de vogels die er langere tijd verblijven is de Veenoordkolk en Teugse kolk één van de beste gebieden in zijn soort in Nederland voor trekvogels die één of meerdere dagen komen foerageren (zoeken en vinden van voedsel), om daarna hun lange reis weer te vervolgen. De kolken zijn door hun oevers en eilanden een

magneet voor veel verschillende (en tevens zeldzame) vogels. Binnen 3 jaar tijd zijn er 188 verschillende vogels waargenomen op of rondom deze locatie.

Het gebied is onderdeel van natuurnetwerk Nederland en Natura 2000.

Bedreiging

Een grote bedreiging echter vormen de massaal loslopende honden in het gebied, terwijl het hier niet is toe gestaan dat honden loslopen. Dit leidt tot de volgende situaties:

- * Honden jagen op vogels en grijpen ze aan.
- * Honden zwemmen naar de eilanden in het midden van de kolk en verstoren nestelende vogels.

Dit gebeurt ondanks dat bij elke ingang een openstellingsbord is geplaatst met huisregels met daarop onder andere de regel: honden aan de lijn. In de bijlage staat een foto ter illustratie.

Stichting IJssellandschap in samenwerking met de vogelwerkgroep IJsselstreek heeft vanwege deze bedreiging een rapport geschreven. Deze rapportage is gebaseerd op uitgebreide waarnemingen die ze hebben gedaan in het gebied gedurende een lange periode (zie bijlage). In het rapport worden twee voorstellen gedaan om de overlast te beperken:

1. Het afsluiten van een deel van het gebied rondom de Veenoordkolk en Teugse kolk voor wandelaars en dus ook voor wandelaars met honden (zie plattegrond).
2. Met enige regelmaat controle op loslopende honden in het gebied door zorg van handhaving.

De afspraak met handhaving is inmiddels gemaakt om met enige regelmaat te controleren, echter is vanuit handhaving aangegeven dat de effecten van deze controles waarschijnlijk beperkt zullen zijn. Daarom wordt vanuit ecologisch oogpunt geadviseerd om conform het voorstel een deel van het gebied af te sluiten voor wandelaars.

Beoogd maatschappelijk resultaat

Door het afsluiten van een deel van het gebied is de verwachting dat de overlast die door honden wordt veroorzaakt afneemt. Dit komt ten goede aan de ecologische functie die het gebied inmiddels heeft gekregen. Met name vogels hebben er baat bij dat overlast in het gebied wordt beperkt. Door het gebied slechts deels af te sluiten blijft het daarnaast nog steeds een mooi natuurgebied dat voor wandelaars toegankelijk is.

Kader

Rapportage: Natuurwaarden en recreatiedruk in natuurgebied de Veenoord- en Teugse kolk (Stichting IJssellandschap & vogelwerkgroep IJsselstreek)

Uitvoeringsprogramma VTH: vergunningverlening, toezicht en handhaving 2022

Betrokken partijen en participatie

Argumenten voor en tegen

Argument voor:

- * Deventer heeft klimaat en biodiversiteit hoog in het vaandel staan. Deze maatregel levert hier een positieve bijdrage aan.
- * Ondanks het afsluiten van een deel van het gebied voor wandelaars blijft recreatie in het gebied mogelijk, naast de bescherming van kwetsbare c.q. bijzondere flora en fauna.
- * Hondenoverlast voor vogels zal naar alle waarschijnlijkheid afnemen.

Argument tegen:

- * Het gebied heeft een hoge recreatieve waarde. Een deel daarvan is straks niet meer toegankelijk: klimaat/biodiversiteit staan soms op gespannen voet met andere functies van een gebied.
- * De kans is aanwezig dat overlast in het afgesloten gebied niet geheel zal verdwijnen, aangezien er toch er waarschijnlijk nog steeds mensen zullen zijn die zich niet aan de regels houden. Bijvoorbeeld door over het hek te klimmen en de hond in het afgesloten gebied uit te laten.

Financiële consequenties en dekking

€3000,- voor het plaatsen van een afsluitend hekwerk. Dekking komt uit het programma leefomgeving.

Openbaarmaking en communicatie

Aanpak en uitvoering

1. Indien wordt gekozen voor afsluiting van een deel van het gebied wordt opdracht gegeven aan de beheerder van het gebied om een afsluitend raster te plaatsen.

RAADSMEDEDELING

Onderwerp	Recreatiedruk en hondenoverlast in natuurgebied de Veenoordkolk & Teugse Kolk		
Nummer	2022-1032	Portefeuillehouder	Wethouder Elferink,
Team	DEV-PRO	Datum	13-12-2022

Inleiding

De Veenoordkolk en de Teugse kolk liggen in de uiterwaarden van de IJssel net ten zuidwesten van de stad Deventer. De plassen zijn in de jaren '70 ontstaan door grootschalige zandwinning in verband met de aanleg van de A1. Hierdoor is een mooi natuurgebied ontstaan. Het hele gebied is opengesteld voor wandelaars. Loslopende honden vormen in dit gebied echter een bedreiging voor de ecologische functie die het gebied heeft. Stichting IJssellandschap in samenwerking met de vogelwerkgroep IJsselstreek heeft vanwege deze bedreiging een rapport geschreven, op basis waarvan onder meer wordt voorgesteld om een deel van het gebied af te sluiten voor wandelaars.

Kader

Rapportage: Natuurwaarden en recreatiedruk in natuurgebied de Veenoord- en Teugse kolk (Stichting IJssellandschap & vogelwerkgroep IJsselstreek)

Uitvoeringsprogramma VTH: vergunningverlening, toezicht en handhaving 2022

Kern van de boodschap

Een deel van het gebied rondom de Veenoordkolk en Teugse kolk wordt afgesloten voor wandelaars. De negatieve impact van loslopende honden in het gebied op de ecologie is groot. Met name de vogelpopulatie in dit gebied ondervindt hier veel overlast van. Door het afsluiten van een deel van het gebied is de verwachting dat de overlast die door honden wordt veroorzaakt afneemt. Dit komt ten goede aan de ecologische functie die het gebied heeft. Door het gebied slechts deels af te sluiten blijft het daarnaast nog steeds een mooi natuurgebied dat voor wandelaars toegankelijk is.

Nadere toelichting

Het beheer van het natuurgebied rondom de Veenoordkolk en Teugse kolk is in beheer bij de stichting IJssellandschap. Het eigendom van het gebied ligt nog steeds bij de gemeente Deventer.

De inrichting van het natuurgebied is ecologisch gezien een groot succes. De Veenoordkolk en Teugse kolk worden op veel verschillende manieren gebruikt door vogels. Zo worden de eilanden die in de lente/zomer ontstaan bij laag water gebruikt door broedvogels. Naast de vogels die er langere tijd verblijven is de Veenoordkolk en Teugse kolk één van de beste gebieden in zijn soort in Nederland voor trekvogels die één of meerdere dagen komen foerageren (zoeken en vinden van voedsel), om daarna hun lange reis weer te vervolgen. De kolken zijn door hun oevers en eilanden een magneet voor veel verschillende (en tevens zeldzame) vogels. Binnen 3 jaar tijd zijn er 188 verschillende vogels waargenomen op of rondom deze locatie. Het gebied is onderdeel van natuurnetwerk Nederland en Natura 2000.

Een grote bedreiging echter vormen de massaal loslopende honden in het gebied, terwijl het hier niet is toe gestaan dat honden loslopen. Dit leidt tot de situatie dat honden op vogels jagen, maar ook naar de eilanden zwemmen in het midden van de kolk en daar de nestelende vogels verstoren. Dit gebeurt ondanks dat bij elke ingang een openstellingsbord is geplaatst met huisregels met daarop onder andere de regel: honden aan de lijn.

Inmiddels is de afspraak met handhaving gemaakt om met enige regelmaat te controleren, echter de effecten van deze controles zijn waarschijnlijk beperkt. Daarom is vanuit ecologisch oogpunt tevens besloten door het college om een deel van het gebied af te sluiten voor wandelaars. Deventer heeft klimaat en biodiversiteit hoog in het vaandel staan en deze maatregel levert hier een positieve bijdrage aan. Daarnaast geldt dat ondanks het afsluiten van een deel van het gebied voor wandelaars recreatie in het gebied mogelijk blijft, naast de bescherming van kwetsbare c.q. bijzondere flora en fauna.

Natuurwaarden en recreatiedruk in natuurgebied de Veenoord- en Teugse Kolk

Natuurgebied de Veenoord- en Teugse Kolk

De Veenoordkolk en de Teugse kolk liggen in de uiterwaarden van de IJssel net ten zuidwesten van de stad Deventer. De plassen zijn in de jaren '70 ontstaan door grootschalige zandwinning in verband met de aanleg van de A1. Aan de inrichting van de plassen en de inpassing hiervan in het landschap zijn destijds geen eisen gesteld. In en rond de diepe wateren waren weinig vestigings- en ontwikkelingsmogelijkheden voor flora en fauna aanwezig. Ook landschappelijk gezien waren de plassen weinig aantrekkelijk.

Voor de ontwikkeling van een gevarieerde flora en fauna en een betere waterkwaliteit is de aanwezigheid van een goed ontwikkelde oeverzone en een voor zonlicht bereikbare waterbodem van belang. Om dit te bewerkstelligen is in 2015 een herinrichting uitgevoerd door een gezamenlijk project tussen gemeente Deventer, Arcadis en de Grondbank GMG. Met grond, klei en baggerspecie wat vrijkwam uit andere projecten, zijn de plassen ondieper gemaakt, de oevers aangepakt en eilandjes gerealiseerd. Hiermee is een geheel van kale eilandjes, natuurvriendelijke en slikkige oevers ontstaan.

Ook het beheer van de graslanden om de kolken heen is gewijzigd: niet meer mesten, minder maaien en minder intensief begrazen.

Met bestaande gebruikersgroepen (de kanovereniging en de zeilvereniging (scouting) zijn goede afspraken gemaakt: dit gebruik kon gehandhaaft blijven. Het gebied is opengesteld voor wandelaars.

Na afronding van het project, is het beheer overgedragen aan IJssellandschap, tegen een beheervergoeding. Het eigendom ligt nog steeds bij de gemeente Deventer. De vergoeding is gebaseerd op het vegetatiebeheer. Voor toezicht en handhaving is aan IJssellandschap geen budget beschikbaar gesteld.

Natuurwaarden

De inrichting is ecologisch gezien een groot succes.

De Veenoordkolk en Teugsekolk worden op veel verschillende manieren gebruikt door vogels. De eilanden die in de lente/zomer ontstaan bij laag water worden gebruikt door broedvogels zoals de Kleine plevier en de Scholekster en de graslanden/zandoevers worden gebruikt door ganzen, eenden, wulpen en duizenden meeuwen als overwinteringsgebied. Ook brengen veel eenden en ganzen hun jongen groot op de plas en op de weide langs de Veenoordkolk.

Naast de vogels die er langere tijd verblijven is de Veenoordkolk en Teugsekolk één van de beste gebieden in zijn soort voor trekvogels die 1 of meerdere dagen komen foerageren, om daarna hun lange reis weer te vervolgen. De kolken zijn door hun oevers en eilanden een magneet. Er is sinds 3 jaar een vogeltrek telpost op deze locatie die de aantallen trekvogels bijhoudt. Binnen 3 jaar tijd zijn er 188 verschillende vogels waargenomen op of rondom de Veenoordkolk en Teugse Kolk, waaronder veel zeldzame vogels, sommige nog nooit eerder waargenomen in Overijssel. Foto's zijn opgenomen in de bijlage: deze zijn allemaal gemaakt in het gebied.

De graslanden hebben zich ontwikkeld tot bloemrijke graslanden: waardevol voor planten en insecten.

Natuurbeleid

- Natuurnetwerk Nederland

Het gebied is onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland. Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is een samenhangend netwerk van natuur- en landbouwgebieden met hoge natuurwaarden. Het NNN heeft als doel het behouden, beschermen en versterken van de rijkdom aan plant- en diersoorten (biodiversiteit). De NNN begrenzing van Overijssel is als verordening opgenomen in de Overijsselse Omgevingsverordening

- Natura2000

Het gebied maakt tevens onderdeel uit van Natura2000 gebied Rijntakken, deelgebied Uiterwaarden IJssel. Natura 2000 is een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. In deze Natura 2000-gebieden worden bepaalde dieren, planten en hun natuurlijke leefomgeving beschermd om de biodiversiteit (soortenrijkdom) te behouden. Het gebied kent hiermee een Europese bescherming.

Bedreigingen

De Veenoord- en Teugse Kolk is een opengesteld gebied. Met de kanovereniging en de zeilvereniging (scouting) verloopt de samenwerking uitstekend. Struinende wandelaars en vissers vormen maar een beperkte en acceptabele verstoring.

Een zeer groot probleem vormen echter de massaal loslopende honden in het gebied.

De afgelopen jaren is de verstoring veroorzaakt door loslopende honden binnen het gebied enorm toegenomen. Tellers van de trektelpost geven aan dat er bij mooi weer vaker wel iemand met een loslopende hond loopt dan niet. Honden jagen vogels op en het gebeurt regelmatig dat er verzwakte vogels door honden worden gegrepen. Zie de foto's in bijlage 2. Ook zwemmen honden naar de eilanden in het midden van de kolk en verstoren daar nestelende vogels. Ook jagen ze grote groepen trek/wintervogels op die de Veenoordkolk gebruiken om aan te foerageren en aan te sterken. Bij elke ingang is een openstellingsbord geplaatst waarop de 'huisregels' duidelijk zijn omschreven. Eén van de regels is aan aanlijnplicht voor honden. Maar helaas gebeurt dit zelden.

Het succes van dit met zorg ontwikkelde en beleidsmatig goed beschermde Natura2000 gebied staat hiermee onder druk.

Voorstel

IJssellandschap en de Volgelwerkgroep IJsselstreek gaan over dit probleem graag met de gemeente als eigenaar van het terrein in gesprek.

Hierbij denken we concreet aan de volgende maatregelen:

- instellen van toezicht en handhaving in de Veenoord- en Teugse Kolk: dit ontbreekt nu geheel;
- aanbrengen van een zonering in het terrein, met een toegankelijk en een gesloten deel. Een voorstel is weergegeven op de kaart in bijlage 3. In een vergelijkbare uiterwaard, de Ossenwaard, zijn goede ervaringen met een dergelijke zonering.

Bijlage 1 – Foto's waargenomen soorten in de Veenoordkolk en Teugse Kolk

Bonte strandloper door Leon Walraven

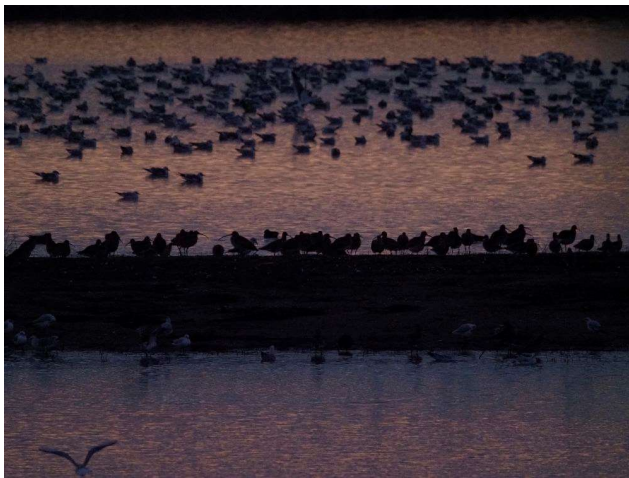
Chileense Flamingo's door Michiel Wesselink

Grote groep Kemphanen, door Michiel Wesselink

Grote groep Kluten, door Ben van Dorth

Duizenden meeuwen aan het overwinteren, samen met meer dan honderd wulpen door Piet van Dijk.

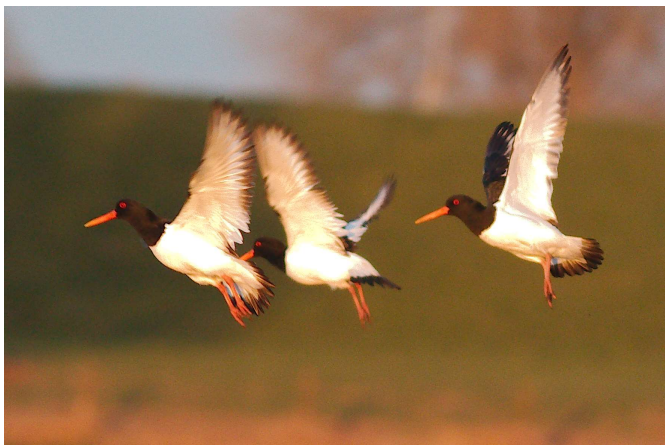
Jagende Visarend door Michiel Wesselink

Oeverloper die broed bij de Veenoordkolk door Michiel Wesselink

Tapuit door Michiel Wesselink

Scholeksters (broedvogel) door Michiel Wesselink.

Groenpootruiter, Kievit en Zilverplevier door Ben Sanders.

Bijlage 2 – Foto's ernstige verstoring door loslopende honden

Bijlage 3 – Voorstel zonerings Veenoord- en Teugse Kolk

Voorstel zonering Veenoord kolk / Teugse kolk

